

Er man yrkesskadedekket på hjemmekontor?

Innledning

Alle arbeidstakere skal være dekket av en obligatorisk yrkesskedeforsikring, jf. reglene i yrkesskedeforsikringsloven (yfl). Hvorvidt en skade som din gir rett til yrkesskadeerstatning må vurderes etter reglene i yfl. § 11, jf. Folkestrygdloven (ftrl) § 13-6. Utgangspunktet er at yrkesskadedekning utløses ved skader som skyldes en ulykkeshendelse, dvs. en plutselig og forutsett ytre påvirkning, som skjer (1) i arbeid, (2) på arbeidsstedet, (3) i arbeidstiden. Dette kalles de såkalte «bedriftsvilkårene» og alle vilkårene må være oppfylt.

Hvis ulykken ikke skjer i arbeid, på arbeidsstedet, i arbeidstiden – må man ha ulykkesdekning som gjelder på fritiden hvis man skal være dekket.

I den siste tiden er de fleste av oss med ikke-samfunnskritiske oppgaver enten anbefalt eller pålagt å jobbe hjemmefra. Et man dekket av yrkesskedeforsikringen om man skader seg på hjemmekontoret?

Vilkår 1: «I arbeid»

Det første vilkåret er at skaden må skje under utførelse av arbeidsoppgaver i arbeidsgivers tjeneste for at man skal være dekket av yrkesskedeforsikringsloven. Dette er det mest sentrale vilkåret. Så snart man går over til private gjøremål er man utenfor yrkesskadedekningen. Under utførelse av arbeidsoppgaver er du «i arbeid», også på hjemmekontoret. Vurderingen av om du er «i arbeid» skal gjøres individuelt og basere seg på hva du faktisk gjorde da skaden oppstod og om denne aktiviteten hadde tilstrekkelig tilknytning til ditt ordinære arbeid.

Vurderingen er særlig problematisk på hjemmekontor, da utførelse av arbeidsoppgaver og private gjøremål vil være mer vekslende enn på det ordinære arbeidsstedet. Det skaper en del bevismessige utfordringer som kan by på vanskeligheter.

I slike tilfeller vil dokumentasjon som kan sannsynliggjøre at en var i arbeid på det aktuelle tidspunktet være sentralt. Dette kan for eksempel være telefonlogger, e-poster eller sms'er.

Vilkår 2: På arbeidsstedet

Når det ordinære arbeidsstedet flyttes til et hjemmekontor, vil hjemmekontoret være arbeidsstedet også i lovens forstand.

I de tilfeller der arbeidsgiver bekoster innredning og/eller betaler husleie for et spesifikt rom i huset som benyttes som hjemmekontor, vil arbeidsstedet vanligvis være dette avgrensede rommet. Det er imidlertid kun unntaksvis at hjemmekontor er så definert som dette.

Arbeidsstedet vil normalt være det stedet i eget hjem der det ordinære arbeidet utføres. Det kan variere fra eget kontor, til spisebord, kjøkkenbord osv.

Enkelte deler av forsikringsbransjen har anført at det i utgangspunktet kun er det rommet som benyttes som hjemmekontor som omfattes av begrepet arbeidssted. Det betyr at hvis arbeidstakeren beveger seg andre steder i huset vil man i så fall som hovedregel ikke være omfattet av loven, f.eks. spisepause på eget kjøkken. Deler av forsikringsbransjen mener med andre ord det skal være et skille mellom spisepause i arbeidsgivers ordinære lokaler (der man er dekket) og spisepause på eget kjøkken. Det foreligger imidlertid ingen rettspraksis der dette har vært tema. Det er imidlertid gode grunner for at eget kjøkken skal anses som arbeidssted, når man har en ordinær lunsjpause under arbeid, under vanlig arbeidstid. Et slikt synspunkt har også LO tatt til orde for:

«Hvis arbeidstaker arbeider hjemmefra som følge av karantenepålegg fra myndigheter eller instruks fra arbeidsgiver, må det legges til grunn yrkesskadedekning på hjemmekontoret. Det kan da neppe oppstilles krav om særskilt opprettet hjemmekontorløsning.»

Det er særlig bevismessige hensyn som kan begrunne en restriktiv holdning i for hva som skal betegnes som arbeidssted når det benyttes som hjemmekontor. Dette begrunnes i de alminnelige farer for hjemmeulykker, som strengt tatt ikke er et utslag av arbeidsrisikoen, f.eks. barneleker som flyter rundt i huset, glatte gulv, bratte trapper eller det faktum at de fleste ulykker skjer i hjemmet og særlig på kjøkkenet. I motsetning til en vanlig arbeidsplass har arbeidsgiver ikke samme kontroll eller ansvar for arbeidsmiljøet på et hjemmekontor. Når det er sagt, er nok «arbeidsrisikoen» for en kontorist i all hovedsak den samme på «jobbkontor» som hjemmekontor.

Sett hen til den unntakstilstanden som er skapt som følge av Covid-19, kan det også hevdes at det er grunn til å praktisere vurderingen av vilkåret «på arbeidsstedet» noe lempeligere enn vanlig. I forbindelse med koronakrisen har regjeringen gjort det klart at ansatte på hjemmekontor skal være sikret yrkesskadedekning i folketrygden, på samme måte som om de var på sin vanlige arbeidsplass. I pressemelding av 7. april 2020 ble følgende uttalt:

Flere jobber hjemme for å bidra til å redusere smittefaren. Regjeringen har nå gjort det klart at ansatte på hjemmekontor fortsatt skal være sikret yrkesskadedekning i folketrygden, på samme måte som om de var på sin vanlige arbeidsplass. Ved en eventuell skade vurderes saken på samme måte som i alle andre yrkesskadesaker.

– Yrkesskadeforsikringen gjelder innenfor din vanlige arbeidstid, i det rommet du nå jobber i hjemme. Mange jobber hjemmefra som en del av den nasjonale dugnaden, og da skal man selv sagt ikke miste forsikringen sin, sier statsråden.

Vilkåret «på arbeidsstedet» må altså ses i sammenheng med de øvrige bedriftsvilkårene. Retningsgivende vil være om skaden har inntruffet under utførelse eller i tilstrekkelig nærhet til ordinært arbeid, herunder om skaden skjedde mens skadelidte var i arbeid i arbeidstiden.

Vilkår 3: «I arbeidstiden»

Arbeidstiden er den tiden som arbeidstaker står til disposisjon for arbeidsgiver. Vilkåret om at skaden må skje i arbeidstiden innebærer perioden mellom arbeidstidens begynnelse og arbeidstidens slutt. Arbeidstid reguleres av arbeidsavtalen. I praksis ser man ikke så strengt på dette vilkåret som på de øvrige kravene til arbeidssituasjonen, da grensen mellom jobb og fritid for mange er fleksibel og uklar, særlig på hjemmekontor. Dersom arbeidsgiver pålegger sine ansatte å ta i bruk fleksitid for å redusere tetthet mellom ansatte for å minske risiko for spredning av covid-19 kan ikke kravet om «i arbeidstiden» vurderes særlig strengt. Også i tilknytning til dette vilkåret er det sentrale om skaden skjer under utførelse av ordinært arbeid, i arbeidsgivers tjeneste. I så fall skjer også skaden i arbeidstiden. Dette vilkåret byr sjelden på problemer.

Kort oppsummert

Det sentrale vurderingstemaet i spørsmålet om man er yrkesskadedekket ved bruk av hjemmekontor er om skaden skjer under utførelse av ordinære arbeidsoppgaver. Tvilstilfeller oppstår når skaden f.eks. skjer på eget kjøkkenet eller under andre gjøremål som sklir over i det private.

Det er lite rettspraksis som berører disse grensedragningene. Finansklagenemnda har likevel behandlet noen saker som kan gi en viss veiledning. Som eksempel kan nevnes en sak avsagt i 2017:

Forsikrede hadde en muntlig avtale med arbeidsgiver om å kunne ha hjemmekontor en eller to dager i uken. Det er også opplyst at arbeidsgiver var kjent med at forsikrede iblant dro på sin hytte og arbeidet derfra. Ordningen var ikke formalisert. Ulykken inntraff imidlertid ikke under arbeidet for arbeidsgiver, men da forsikrede i en pause gikk/løp ute til en søppelcontainer. Slik nemnda ser det, vil det være å strekke vilkårene dersom også skade oppstått under en slik tur ut skal omfattes. Nemnda kan ikke se at det foreligger tilstrekkelig tilknytning og nærhet mellom aktiviteten og forsikredes «ordinære arbeid».